

ПРОГРАМ РАДА ИСТОРИЈСКОГ АРХИВА НИШ ЗА 2023. ГОДИНУ

Ниш, 2022.

ИСТОРИЈСКИ АРХИВ НИШ

директор +381 18 515 608 - тел/факс +381 18 515 609
e-mail: arhivnis@mts.rs - www.arhivnis.rs

Бр. 01/725-22
Ниш, 16.12.2022.

На основу члана 44. став 1. тачка 5 Закона о култури ("Сл.гласник РС", бр.72/09, 13/16, 30/16-испр, 6/20, 47/21 и 78/21), члана 16. став 1. тачка 5. Одлуке о оснивању Историјског архива Ниш ("Службени лист града Ниша", бр. 2/11 – пречишћен текст и 115/16, 99/20 и 85/21) и члана 35. став 1. тачка 5) Статута Историјског Архива Ниш, Управни одбор Историјског архива Ниш на седници одржаној 16.12.2022. године доноси:

П Р О Г Р А М Р А Д А ИСТОРИЈСКОГ АРХИВА НИШ ЗА 2023. ГОДИНУ

КОНТИНУИТЕТ

У години која је пред нама Историјски архив Ниш обележава седамдесет и пет година постојања и рада. У деценијама које су за њим прерастао је у препознатљиву установу чувара времена града Ниша и општина Ражањ, Сокобања, Алексинац, Сврљиг, Меровина, Дољевац и Гаџин Хан. Свакодневно даје немерљив допринос очувању драгоцене српске баштине, а тимским радом, уз поштовање свих закона и нормативних аката који регулишу рад архива, задржаће такав тренд, очувати своју позицију и учинити да постане још препознатљивији у читавом региону.

Историјски архив Ниш наставља са дигитализацијом преосталих црквених матичних књига и остале архивске грађе и документарног материјала. Архивска грађа постаје доступна свима на архивском сајту, што је дуг посао, али је континуиран. Спроводи се и даље акција бесплатне дигитализације архивске грађе која је у власништву приватних лица, а коју архив жели да трајно сачува и учини доступном истраживачима.

Архивисти настављају рад у јединственом софтверу у Србији за дигитално управљање и чување архивске грађе – АРХИС.

Публикације Историјског архива представљају значајно сведочанство времена, као и вредан документ за истраживаче и научне раднике. У 2023. години наставиће се издавање значајног часописа *Пешчаник*, приредиће се два каталога који прате изложбе, монографске публикације којима ће се представити део фонда и јубилеј – 75 година нишког Архива.

Планирана је изложба о нишкој Тврђави, којом ће бити представљена архивска грађа из нишког архива и прикупљене мапе, документа и фотографије Државног архива Републике Србије, Аустријског државног архива у Бечу, Османског архива у Истанбулу, Војно-историјског архива Великог Трнова, Покрајинског архива Хесена, архива у Дармштату и Марбургу, Моравске библиотеке у Брну, Аустријске националне библиотеке, Мађарске националне библиотеке и других и обележити три века њеног постојања, изложба о 145 година од ослобођења Ниша, изложба о јубилеју фудбалског клуба „Раднички“ и изложба о Историјском архиву Ниш и 75 година постојања и рада.

Ради се на сарадњи и размени изложби са другим архивима и сродним институцијама у Републици Србији, БИХ, Бугарској и Републици Македонији. Планиране су изложбе са Државним архивом Бугарске и Државним архивом Северне Македоније, Архивом Републике Српске, Архивом Црне Горе и другима у окружењу. Представиће се највреднија документа и фотографије архива из Лесковца, Врања, Пирота, Прокупља, Неготина и нашег архива.

Од 24. до 28. априла 2023. године планирано је обележавање недеља архива у којој ће се разним активностима и програмима обележити седамдесет и пет година постојања рада Историјског архива Ниш. Завршна свечаности, која ће окупити колеге, пријатеље и сараднике архива и на којој ће бити додељене награде заслужнима, подсетиће на деценије рада нишког архива.

Током 2023. године Историјски архив Ниш ће низом активности: изложбом, каталогом, штампом монографске публикације, промоцијама књига, радионицама за децу и разним другим примереним програмима обележити триста година постојања нишке Тврђаве.

У складу са препоруком Завода за заштиту споменика култур Ниш планирана је замена настрешице изнад главног улаза у зграду архива, замена свих сијалица унутар зграде штедљивим сијалицама, реновирање тоалета у приземљу, као и набавка рачунара и рачунарске опреме, канцеларијског намештаја и климе.

Због сталног увећања фондова, расположиви простор у депоима за архивску грађу коју треба да преузме од стваралаца архивске грађе је увек актуелан проблем архива и велики изазов. Радиће се на опремању нових депоа полицама, замени старих полица полицама на електро погон чиме се увећава простор за чување архивске грађе 100%, набавка архивских кутија и микрофилмова, исушивача депоа и стварање још бољих микро услова за чување архивске грађе и документарног материјала.

Историјски архив Ниш ће и ове године конкурисати за средства Министарства културе и информисања Републике Србије, којима ће опремити део депоа полицама на електро погон, реализовати изложбу „Три века нишке Тврђаве“, дигитализовати културну баштину Републике Србије из фондова Архива и друго.

Организација предавања и промоције публикација коришћењем нових информационо-комуникационих технологија, кроз сарадњу са образовним установама како у Граду Нишу тако и шире.

Архивисти Историјског архива Ниш ће и ове године са својим радовима на архивске теме учествовати на стручним скуповима и конференцијама у земљи и иностранству, презентујући рад архива и архивске фондове.

Заштита покретних културних добара-архивске грађе у оквиру утврђеног система заштите и коришћење културних добара и заштите друштвених интереса у овој области остаје приоритет Архива. Наставља се стручни надзор на архивирању и чувању документарног материјала тамо где он настаје – у јавној управи, привредним, културним, образовним и свим другим организацијама и институцијама, без обзира на облик својине. Вршиће се излучивање безвредног документарног материјала коме је рок чувања истекао.

Планирана је набавка и одржавање библиотечког програма, набавка и обнављање библиотелског фонда, куповина електронских приступа стручним публикацијама.

Као и до сада, Архив ће бити на услузи корисницима архивске грађе и библиотечког фонда и обезбеђивати им научну подлогу за њихова истраживања. Грађанима ће се и даље обезбеђивати копије докумената са доказном снагом за остваривање њихових грађанских и људских права, а државним органима и друштвеним организацијама обезбеђиваће копије докумената у функцији заштите државних интереса.

Историјски архив Ниш је место где се чувају докази о постојању нашег града и општина за које смо надлежни, као и наших грађана.

ДИГИТАЛИЗАЦИЈА АРХИВСКЕ ГРАЂЕ

Дигитализацијом се поред основног значаја, њене заштите од прекомерне употребе, омогућава већа доступност и коришћење архивске грађе, као и информација које поседују архивски документи.

Наставља се рад на скенирању и дигитализацији, али уочава се велика потреба за стручњацима који ће радити на изградњи и одржавању дигиталних збирки. Планирана је дорада или израда новог сајта архива, због већих захтева које намеће дигитализација културног наслеђа.

Дигитализација целокупне архивске грађе поред основног значаја, њене заштите од прекомерне употребе, пружа и мноштво других предности. Између осталог, рад са архивском грађом и информацијама које поседују архивски документи се убрзава и поједностављује. Дигитализацијом се омогућује двосмерно пружање информација – из саме грађе и о архивској грађи.

АРХИВСКИ ПОСАО

Архивски посао је сталан процес кога чини непрекидна комуникација. Управо то одређење комуникацијом подразумева три квалитета: научну озбиљност, морално одређење посла и креативност, без којих успешна комуникација и није могућа. Развој информационих технологија, али и захтеван корисник који тражи ефикасну, убедљиву и корисну информацију, ставили су пред Архив мноштво задатака.

Служба надзора, обраде и сређивања Историјског архива Ниш обићи ће и прегледати, архивску грађу и документарни материјал општинских управа, правосуђа и привредних друштава са територије града Ниша и општина: Алексинац, Ражањ, Меровина, Дољевац, Гацин Хан, Сврљиг и Сокобања. Број планираних обилазака је 100 регистратура током године. Приликом обиласка ствараоцима ће бити пружена стручна помоћ око израде Правилника о канцеларијском пословању, Листе категорија архивске грађе и документарног материјала са роковима чувања и Архивске књиге. Примењујући прописану процедуру, служба ће давати сагласност на предлоге Правилника и Листе категорија и доносити Решења о уништењу безвредног документарног материјала. Приликом излучивања безвредног документарног материјала, код стваралаца за које је надлежан Државни архив Србије (републичке установе), биће пружена стручна помоћ. Служба надзора ће давати упутства за припрему документарног материјала који ће бити преузет у архив на чување и учествоваће у његовом преузимању. Преузимаће архивску грађу и документарни материјал стваралаца који су престали са радом услед стечаја или ликвидације.

Служба надзора, обраде и сређивања наставиће започето архивистичко сређивање фондова. Наставиће се рад на архивском сређивању и дигитализацији збирке фотографија, збирке Вара, сређивање збирке печата и других збирки и фондова.

Служба техничке заштите, коришћења и презентовања архивске грађе за 2023. годину ће наставити да пружа корисницима тражену документацију и услужује истраживаче, врши пријем нових фондова, усаглашавање са постојећим пописима, смешта у одговарајуће полице и устројава досијеа истих по архивистичком протоколу; заштиту и одржавање преузетих фондова, као и ревизију фондова. Као и до сада вршиће се излучивање документарног материјала чији је рок истекао.

Бринуће се о здрављу, па ће и у 2023. години бити обезбеђен лекарски преглед свих запослених у архиву.

КОНЗЕРВАЦИЈА ПАПИРА

Архивска грађа и документарни материјал током коришћења, као и током чувања, бива изложен различитим штетним факторима. Како највећи део документације чини папир, који је веома осетљив материјал, оштећења су неминовна. Систем заштите документације у Србији организован је тако што је превентивна заштита неправедно маргинализована и запостављена, а са друге стране живимо у времену када је продукција документације енормно велика. Све поменуто довело је до тога да смо данас дужни да чувамо огромну количину документације која је, уз неадекватну превентивну заштиту и перманентно коришћење, у великој мери бива оштећена. Поред тога процес конзервације и рестаурације веома је скуп и дуготрајан. Како у архивима у Србији постоје само 4 лабораторије за конзервацију и рестаурацију документације са укупно 10 запослених, јасно је да је брзина настанка оштећења на документацији неупоредиво већа од брзине конзервације и рестаурације. Овакав систем је неодржив и доводи до нагомилавања оштећене документације, до прогресије већ постојећих оштећења, а у неким случајевима и до потпуног пропадања и губитка овог веома значајног културног добра.

Намеће се закључак да систему заштите документације у Србији потребне су хитне и суштинске промене. Отварањем конзерваторске лабораторије у нишком Архиву, за шта имамо подршку Државног архива Србије, обезбедила би се заштита архивске грађе и документарног материјала како у нишком Архиву тако и у архивима југоистока Србије, па и других заинтересованих институција. На тај начин би Историјски архив Ниш обезбедио и додатне приходе и обезбедио стална сопствена средства.

У наредној години би у сарадњи са нашим Оснивачем, Државним архивом Србије и Министарством културе и информисања РС стварали услове за отварање конзерваторске лабораторије у нишком архиву.

КОРИСНИК

Као и до сада велику пажњу посветићемо кориснику Историјског архива Ниш. Омогућићемо му да брзо и ефикасно пронађе потребне информације, али и помоћи му да успостави везу између властитог искуства и знања и оног што нуди архивска грађа, да би опет дошао. Задовољан корисник је најбоља реклама Архиву, и то на језику који се далеко чује и лако разуме.

Наставиће се са позивима суграђанима да уступе своју породичну вредну архиву на скенирање исте, уз сталну промоцију значаја чувања архивске грађе. Велику пажњу посветићемо “недосегнутим” корисницима и привући ћемо их разним активностима, програмима и маркетиншким активностима. Планиране су и сталне посете Историјском архиву, да би смо пружили прилику свим грађанима да доживе искуство које “мења живот”. Наставља се сарадња са основним и средњим школама и посета ученика и упознавање са радом архива.

Наставиће се са примером добре праксе и током лета биће припремљене и реализоване радионице са децом, којима се млади нараштаји упознају са оним што архив чува и са његовим значајем.

За нове, будуће кориснике, прикупиће се, сортирати, обрадити, заштитити и сачувати архивски фондови, да би били доступни у најбољем стању. Политиком очувања архивске колекције се чувају за потомство, са очуваном аутентичношћу и вредношћу, да се олакша приступ и да се садашње и будуће колекције сачувају од ризика.

Наставиће се реализација изложби у холу архива и на вањским паноима, са намером да се вањски панои допуне и уз сагласност Завода за заштиту споменика којима се представљају архивски фондови.

Уз поштовање Закона о архивској грађи и архивској делатности, архивисти ће пружити стручну помоћ око издвајања безвредног документарног материјала, сређивања и пописивања архивске грађе и припреме за примопредају свим корисницима ван архива – имаоцима архивске грађе и документарног материјала.

Да би смо пратили струку и били у току са новинама и трендовима, планирана је организација архивистичког скупа који ће окупити колеге из Србије, али и из других архива са Балкана.

МАРКЕТИНГ

Маркетинг Архива који је окренут публици, присутност у медијима и на друштвеним мрежама има велики утицај на углед Архива, а неопходна средства за скретање пажње су оглашавање и рад са јавношћу. Наставља се рад на комуникацијској стратегији, градећи све бољу и јаснију слику Историјског архива у јавности и одржава се корак са захтевима новог доба.

Присуство на друштвеним мрежама користиће се за промовисање услуга, програма Архива и дигиталних колекција које су се преселиле у то окружење. Наставиће се подсећање на јубилеје, значајне личности, прошлост и архитектуру нашег града, чланке из новина, рекламе и слично.

ВРЕДНОВАЊЕ

Настављамо да вршимо мерење деловања Архива (интервјуисањем публике и тражењем мишљења пре архивске поставке, број посетилаца, трајање њихове посете, коментарима у књизи утисака, присутност и реакцијама у медијима, број тражених информација у архиву, број пружених услуга ван архива, оцена тих услуга од корисника услуге...).

МИСИЈА

Историјски архив Ниш као модерна, ефикасна и отворена установа културе и у свом раду примењује високе стандарде бриге за заштиту архивске грађе, која је доступна грађанима, научној и стручној јавности, подижући свест о њеном значају за историју града Ниша, његове околине и ширег региона, данас и у будућности.

Председница Управног одбора
Историјског архива Ниш

 Тијана Радивојевић
Тијана Радивојевић